

SPREMEMBE V DRUGI, POPRAVLJENI IZDAJI ISBD(PM)

Zoran Krstulović, Narodna in univerzitetna knjižnica,
Ljubljana

Uvodne opombe

Razlage pojmov

Skupni naslov (common title): Del naslova, ki ga ima skupina sorodnih publikacij v povezavi z različnimi naslovi njenih posameznih enot. Skupni naslov kaže na to povezanost ter identificira določeno publikacijo skupaj z drugimi deli naslova. Če so naslovi dodatka(-ov) oziroma podzbirk podrejeni naslovi, lahko velja skupni naslov tudi za osnovno publikacijo in njen(-e) dodatek(-e) oziroma za glavno zbirko in njene podzbirke.

Zbirni naslov (collective title): Naslov, ki v eni publikaciji združuje v celoto več samostojnih skladb istega ali različnih skladateljev. Tega pojma ni v pojmovniku (poglavje 0.2.), temveč je uveden šele pri razlagi oblik stvarnega naslova (1.1.2.7.).

Ovojni naslov (cover title): Naslov, natisnjen na (izvirnem) ovoju (platnicah) publikacije.

Podrejeni naslov (dependent title): Naslov, ki ne zadošča za identifikacijo publikacije in zato potrebuje še skupni naslov, naslov osnovne publikacije ali naslov glavne zbirke. Primeri podrejenega naslova so naslovi delov, nekateri naslovi dodatkov in nekateri naslovi podzbirk.

Naslov dela (section title): Naslov dela, ki označuje različnost enote v skupini sorodnih publikacij s skupnim naslovom. Pri identifikaciji pripadnosti enote neki zbirki je naslov dela podrejen skupnemu naslovu.

Zvrst (generic term): Oznaka glasbene oblike ali zvrsti.

Glavna zbirka (main series): Šteta zbirka, ki vsebuje eno ali več podzbirk.

Stopenjski opis (multi-level description): Oblika bibliografskega opisa, ki temelji na delitvi podatkov na dve ali več stopenj. Prva stopnja vsebuje podatke, ki veljajo za celotno publikacijo, druga stopnja opise posameznih delov.

Ilustracija (plate): List z ilustracijo (z razlago ali brez nje); ta list ni del začetnih strani in ne glavnega zaporedja strani oziroma listov.

Oznaka podzbirke (sub-series designation): Besede, črke, številke ali kombinacije le-teh, ki sledijo naslovu glavne zbirke in so lahko samostojne ali povezane z naslovom podzbirke.

Navedba podzbirke (sub-series statement): Osnovni elementi za identifikacijo podzbirke, ki obsegajo tudi vsa štetja posameznih publikacij v podzbirki. Kadar je naslov podzbirke odvisen od naslova glavne zbirke, vsebuje navedba podzbirke naslov zbirke in naslov podzbirke, lahko pa tudi oznako podzbirke.

Predpisani viri podatkov

Viri podatkov so v drugi izdaji ISBD(PM) natančno predpisani za vsako območje posebej. Glede na značilnosti glasbenih tiskov so predpisani viri za 2., 4. in 6. območje razširjeni tudi na prvo stran notnega teksta in ovoj. Za 6. območje navaja ISBD(M) kot vir podatkov tudi hrbet publikacije, ki je v standardu za opis glasbenih tiskov izpuščen, čeprav bi ga bilo smiselno uporabljati.

1. Območje naslova in odgovornosti naslovna stran
2. Območje izdaje naslovna stran,
ostale začetne strani,
prva stran notnega teksta,

	ovoj,
kolofon
3. Območje posebnih oznak gradiva	naslovna stran,
ostale začetne strani,
prva stran notnega teksta,
ovoj,
kolofon
4. Območje založništva in distribucije	naslovna stran,
ostale začetne strani,
prva stran notnega teksta,
ovoj,
kolofon
5. Območje fizičnega opisa	celotna publikacija
6. Območje zbirke	naslovna stran,
ostale začetne strani,
prva stran notnega teksta,
ovoj,
kolofon
7. Območje opombe	katerikoli vir
8. Omočje ISBN in pogojev nabave	katerikoli vir

1. Območje naslova in odgovornosti

Stvarni naslov

Če je stvarni naslov oznaka glasbene oblike ali zvrsti, lahko vsebuje tudi navedbe tonalitete, opusa, zaporedne številke, datuma nastanka in zasedbe skladbe.

Npr.: String quintet no. 1, A major, op. 18

Klavierkonzert Nr. 5, Es- Dur

Sinfonia I (1970)

Sonate en re majeur, opus 3, pour violon

Scherzo for two pianos, four hands

Concerto, piano and orchestra

Stvarni naslov lahko vsebuje tudi številko skladbe v tematičnem katalogu del posameznega skladatelja; pri navajanju naslova skladbe jo *vedno* navedemo kot del naslova. Pričujoča izdaja ISBD(PM) tematične številke še ne opredeljuje kot obvezni del naslova, kljub temu priporočamo *obvezno* navajanje kadar je natisnjena na predpisanem viru podatkov (ob drugih podatkih

o naslovu ali sama). V primerih, ko tematična številka obstaja in ni natisnjena na predpisanem viru podatkov, jo je smiselno poiskati v drugih virih (tematičnem katalogu, glasbenih enciklopedijah in leksikonih) in jo dodati v oglatih oklepajih. Številka skladbe v tematičnem katalogu je pogosto edina možnost za razlikovanje in natančno identifikacijo posamezne skladbe.

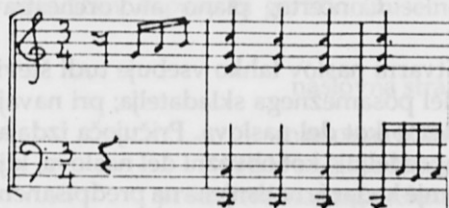
- Npr.: MOZART, Wolfgang Amadeus
Sinfonie D-Dur, K.81
MOZART, Wolfgang Amadeus
Sinfonie D-Dur, K.97
GALLUS, Iacobus
Ecce quomodo moritur iustus, OM 2/13
GALLUS, Iacobus
Ecce quomodo moritur iustus, GK 132

Označbo OM (Opus musicum) so po novem natisu celotne zbirke Gallusovih motetov (SAZU, 1985-1990) pogosto uporabljali za bolj določno označevanje posameznih skladb. Po objavi Gallusovega kataloga (GK; Družina, 1992) smo dobili možnost natančnejše opredelitve motetov pa tudi madrigalov in maš.

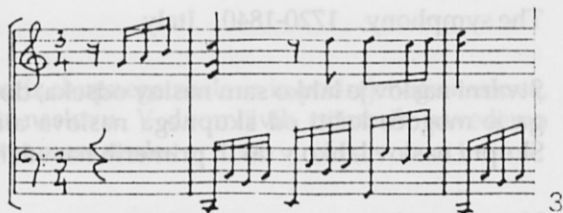
- Npr.: Musica noster amor, GK 471
Missa super Dorium, GK 5

So tudi primeri, ko je treba natančno opisati vrsto istovrstnih skladb anonimnega(-ih) skladatelja(-ev). Tega, v praksi zelo obsežnega področja, nova izdaja ISBD(PM) ne omenja. Priporočamo uporabo oznak za tempo (če so), ki jih navedemo kot del naslova (podnaslova) ali v 7. območju, ter izpisovanje *incipita* skladbe (1-2 začetna takta vodilnega ali vseh glasov na čim manjšem številu črtovij).

- Npr.: ANONIMUS
Suonata per organo, G-dur, A llegro
ANONIMUS
Suonata per organo, G-dur, A ndante
ANONIMUS
Sonata, C-dur
Opomba:

ANONIMUS
 Sonata, C-dur
 Opomba:

Če publikacija vsebuje dve ali več samostojnih skladb enega ali različnih avtorjev ter na naslovnici navaja *zbirni naslov* kot tudi naslove posameznih skladb, izberemo *zbirni naslov* za stvarni naslov. Naslove posameznih del lahko navedemo v 7. območju. Zaradi številčnosti takih izdaj in dostopnosti posameznih skladb v zbirkah (zborovske pesmarice, zbirke skladb za posamezne instrumente ipd.) priporočamo *obvezno* izpisovanje vsebine v območju opomb.

Npr.: Musik aus Frankreich

Vsebina: Hirtenweise ; Sarabande / Jean Francois Dandrieu. Der Kuckuck ; Rigaudon / Louis-Claude Daquin. Minuetto / Francois-Joseph Darcis. Allegro ; Siciliano / Antoine Dauvergne.

KOGOJ, Marij
 Zbori

Vsebina: Večerni zvon ; Zvečer ; Trenutek ; Vzdih ; Requiem ; Barčica ; Narodna ; Nageljni poljski ; Slovo ; Krvnik, pojoč na črno zagrnjenem odru ; Na dan vpoklica ; Pesem vojaka ; Zima ; Kupa življenja ; Vrabci in strašilo ; Orel ; Ave maris stella ; Himna ; Lahko noč ; Stoji mi polje ; Trpeča srca ; Stoji tam lipica ; Sunce izhaja

Kadar so naslovi odseka, dodatka, dela itn. nezadostni za identifikacijo le-teh brez navedbe skupnega naslova ali naslova glavne publikacije, je lahko stvarni naslov sestavljen iz skupnega in podrejenega naslova. Ločilo med skupnim in podrejenim naslovom sta pika in presledek (.). Vsak podrejeni naslov, ki sledi oznaki naslova, je ločen od tega z vejico in presledkom (,):

Skupni naslov. Podrejeni naslov / Navedba odgovornosti

Skupni naslov. Oznaka podrejenega naslova, Podrejeni naslov

Npr.: Italian secular song, 1606-1636. Florence

The symphony, 1720-1840. Italy

Stvarni naslov je lahko sam naslov odseka, dodatka, dela itn. v primeru, ko ga je mogoče ločiti od skupnega naslova ali naslova glavne publikacije. Skupni naslov lahko v takih primerih navedemo v 6. območju.

Npr.: Ernani

V 6. območju: (The works of Giuseppe Verdi. Series I, Operas = Le opere di Giuseppe Verdi. Sezione I, opere teatrali ; vol. 5)

Kadar je skupni naslov ali naslov glavne publikacije jezikovno neločljivi del naslova odseka, dodatka, dela itn., zajema stvarni naslov celotno navedbo obeh naslovov.

Npr.: Superfluous hair, from Mail order madrigals

Izbor stvarnega naslova

Če ne moremo uporabiti kriterija jezika in/ali pisave publikacije, navedemo stvarni naslov z desne strani (recto) dvojne naslovne strani oziroma s prve od dveh ali več zaporednih naslovnih strani.

Splošna oznaka gradiva

Splošno oznako gradiva navedemo takoj za stvarnim naslovom. Kadar vsebuje publikacija tudi spremno gradivo (npr. partitura z zvočno kaseto) upošteva splošna oznaka gradiva le notno gradivo.

Npr.: STRAJNAR, Julijan

Rožmarin <Glasbeni tisk>

V 5. območju: 1 partitura (126 str.) : ilustr ; 25 cm + 2 zvočni kaseti (54 min, 23 sek) : stereo

V primeru sosledja večih naslovov različnih del navedemo splošno oznako gradiva takoj za prvim naslovom.

Npr.: La mer <Glasbeni tisk> ; Khamma ; Rhapsody for clarinet and orchestra / Claude Debussy

Follia <Glasbeni tisk> : Bewegungen / Klaas de Vries. Muziek II / Peter-Jan Wagemans

Navedba podnaslova

Če je stvarni naslov sestavljen iz skupnega naslova in podrejenega naslova, sledi podnaslov ustreznemu naslovu. V dvomljivih primerih navedemo podnaslov(-e) po celotnem stvarnem naslovu.

3. Območje posebnih oznak gradiva

Posebne oznake gradiva ostajajo v drugi izdaji ISBD(PM) enake. Opozarjamo še na nekaj popravkov slovenskih prevodov, ki izhajajo iz uveljavljene glasbene terminologije.

Particella <prej: zgoščena partitura> (close score), npr. na treh črtovjih, z napotki o instrumentaciji.

Klavirski (violinski itd.) glas za dirigiranje <prej: Klavirski (-a) (violinski(-a) itd.) dirigentski glas / partitura> (piano <violin etc.> conductor part)

D <prej: študijska partitura> (study score)

4. Območje založništva in distribucije.

Če je potrebno za identifikacijo publikacije, lahko kraju založnika ali založbe dodamo pokrajino, deželo ali državo, v kateri se kraj nahaja. Kadar ga navaja predpisani vir podatkov, ga zapišemo v okroglem oklepaju (prej sta ga ločila vejica, presledek) sicer v oglatem oklepaju.

Npr.: Cambridge (Mass.)

Ptuj <Slovenija>

5. Območje fizičnega opisa.

V petem območju novega standarda so muzikalije razdeljene na publikacije v enem in na publikacije v več zvezkih. Publikacijo, sestavljeno iz več kot ene fizično ločljive enote, označimo z ustrežno posebno oznako gradiva. Pred posebno oznako gradiva navedemo arabsko številko, ki kaže število fizično ločljivih enot. Posebni oznaki gradiva sledi oznaka fizične ločenosti enot.

Npr.: 1 partitura v 2 zv. (329, 285 str.)

2 klavirska izvlečka (894 str.)

4 glasovi (5, 5, 6, 4 str.)

V primerih, ko nobena od ponujenih posebnih oznak gradiva ne ustreza, lahko arabski številki sledijo drugačne oznake, npr.: zv(ezek)(-ov), del(-i), fascikel(-li). Spremnega gradiva nikoli ne vključujemo v štetje enot.

Npr.: 5 zv. (vsak 50 str.)

1 fascikel (48 f.)

3 deli (V, 31; VI, 32; 32, III, 49 str.)

6. Območje knjižne zbirke

Če je stvarni naslov sestavljen iz skupnega naslova in naslova dela ali podrejenega naslova podzbirke, navedemo najprej skupni naslov. Sledi mu oznaka dela ali podzbirke in/ali naslov dela ali podzbirke. Skupnega naslova ne ponovimo v 7. območju:

(Skupni naslov. Oznaka dela ali podzbirke, Podrejeni naslov)

Npr.: (The symphony, 1720-1840. Series A, Italy)

Če je stvarni naslov sestavljen iz skupnega naslova in podrejenega naslova, navedemo vzporedni skupni naslov in vzporedni podrejeni naslov za celotnim stvarnim naslovom:

(Skupni naslov. Podrejeni naslov = Vzporedni skupni naslov. Vzporedni podrejeni naslov)

Če je stvarni naslov sestavljen iz skupnega naslova in podrejenega naslova, sledi podnaslov tistemu delu stvarnega naslova, na katerega se nanaša. V dvomljivih primerih navedemo podnaslov po celoti stvarnega naslova:

(Skupni naslov : podnaslov. Podrejeni naslov : podnaslov)

Če je stvarni naslov sestavljen iz skupnega naslova in podrejenega naslova, zapišemo navedbo odgovornosti za delom stvarnega naslova, na katerega se nanaša. V dvomljivih primerih navedemo odgovornost po celoti stvarnega naslova:

(Skupni naslov / Navedba odgovornosti. Podrejeni naslov / Navedba odgovornosti)

Če je stvarni naslov sestavljen iz skupnega naslova in podrejenega naslova, izpustimo štetje skupnega naslova. Ustrezno opombo ali razporeditev štetja zbirke ali podzbirke lahko navedemo v 7. območju.

Npr.: (Das Erbe deutscher Musik. Abteilung Oper und Sologesang ; Bd. 8)
Opomba: Štetje glavne zbirke je 68

7. Območje opomb

Navedbe odgovornosti v zvezi z dodatkom ali spremnim gradivom, ki jih naslovna stran publikacije ne neveda, lahko zapišemo v opombah.

Kadar podatka o odgovornosti ni v predpisanem viru podatkov, lahko vir podatka navedemo v opombah.

Npr.: Skladatelj naveden na ovoju.
Urednik zbirke naveden v kolofonu.

8. Območje mednarodne standardne številke in pogojev nabave

Mednarodne standardne številke za glasbene tiske še vedno nimamo. Glasbene publikacije so lahko opremljene z mednarodno standardno knjižno številko (ISBN), oziroma mednarodno standardno serijsko številko (ISSN). Kot identifikacijo lahko poleg številke ISBN uporabimo tudi založniško številko. Številke klišeja lahko pomagajo pri identifikaciji starejših izvirnih izdaj.